

Sözü Yarım Kalan İki Güzel İnsan: Sedat Yenigün ve Metin Yüksel

Kâmil Ergenç, 3 Ağustos 2022

<https://farklibakis.net/yazarlar/kamil-ergenc-yazdi-sozu-yarim-kalan-iki-guzel-insan-sedat-yenigun-ve-metin-yuksel/>

Ümit Aktaş'ın, Sedat Yenigün ve Metin Yüksel özelinde dünü ve bugünü sorgulayan yazıları İslamcı ideolojinin (1970-80 arası) Türkiye'ye mahsus tecrübesinin ve bu tecrübeden tevarüs eden bakiyenin anlaşılması bakımından oldukça önemli bir hatırlatma. (1) Bu hatırlatmayı üç alt başlıkta toplamak mümkündür diye düşünüyorum:

1-İslamcı ideolojinin sağ/muhafazakâr/milliyetçi çizgiden bağımsızlaşma çabasının toplumsal-siyasal-entelektüel izdüşümleri;

2-Ütopya-gerçeklik çatışması (Bendeniz bu çatışmayı fıkıhçı ulema realizmiyle şair-edebiyatçı-entelektüel idealizmi arasındaki uyumsuzluk olarak okumayı tercih ediyorum.)

3-Devletin şeffaflığı meselesi

Biz bu yazıda bu başlıkları (dilimiz döndüğünce) açıklamaya-analiz etmeye çalışacağız.

Adına Soğuk Savaş denilen 1945-1991 arası dönemde Türkiye, Sovyet tehdidinden dolayı, tercihini ABD Bloku'ndan yana yaparak Cumhuriyet modernleşmesinin ilham kaynağı olan Fransa modelinden teberri edip Anglo-Sakson kültür havzasının gömleğini giydi. Bu gömlek burjuva protestan kültür kodlarından ilham alıyordu ve bünyesinde hem İngiliz pragmatizmini hem de Amerikan sağ/muhafazakâr geleneğinin izlerini taşıyordu. Bu izler kısa sürede Türkiye'nin iktisadi-içtimai-siyasi-hukuki-akademik tüm alanlarına nüfuz etti. 1923 'te ilan edilen Cumhuriyet NATO'ya dahil olduğumuz 1952'de yoğun bakım odasına alındı. 27 Mayıs'ta ise fişi çekilerek II. Cumhuriyet adı altında Amerikancılığa intisab etti. Küre ölçeğinde demir perdeyi Sovyetler hür dünyayı ise Amerika temsil ediyordu. Bu iki blok arasındaki gerilim hem Türkiye'de hem de Latin Amerika ve Avrupa'da sağ-sol çatışması olarak tebarüz etti. 27 Mayıs'ın sağladığı görece özgürlük ortamında Sol, entelektüel birikimini siyasal alana da taşıyarak önemli bir adım attı. Amerika'nın Türkiye'yi kuşatma planlarını deşifre ederek hatırı sayılır bir muhalif dil üretmeyi başardı. Türkiye İşçi Partisi bu bağlamda iyi bir örnektir. Ancak bunu yaparken, ilham aldığı Marksist geleneğin materyalist perspektifini de

toplumsallaştırmaya çalıştı. Toplumun inancıyla kavga etti ve (farkında olmadan belki de olarak) sağ/muhafazakarlığın bu ülkede meşruiyet kazanmasına hatta güçlenmesine hizmet etti. Durum bugün de çok farklı sayılmaz aslında. Kendisini Sol'da konumlandıranlar hala aydınlanma mutlakiyetçiliğinin kibriyle hareket etmekte, bu ülkenin İslam'la mümkün olan varoluşunu kabullenmemekte ısrar etmektedir.

Amerika emellerine ulaşmak için Sol'un materyalist perspektifini bir korku unsuru olarak kullandı. Dindarları anti-komünist mukavemet hattına sürerek Türkiye'yi çaktırmadan işgal etti. 12 Mart muhtırası akabinde artık Sol diye bir şey kalmayacaktı. Daha doğrusu bu muhtırayla Sol'un entelektüel kadroları tasfiye edilecek, geriye manipülasyona açık duygusal kadrolar kalacaktı. Bu kadrolar da 12 Eylül'e giden süreçte ülkücü camiyla dengelenecek, kah sokak savaşlarında kah hapishanelerde katledilecektir. Ülkücülüğün (ülkücü komandoların) 12 mart muhtırası sonrası gün yüzüne çıkışı üzerinde düşünmek gerekir. Bu süreçte İslamcılık bir yandan şiddetten-silahtan uzak durmaya çalışmakta diğer yandan ise sağ/ muhafazakar/ milliyetçi havzadan uzaklaşıp kendi özgün mecrasını bulmaya çabalamaktadır. Çünkü Sağ'ın Amerika'yla yaptığı işbirliğinin Türkiye'ye maliyetini fark etmiştir. Öte yandan Necip Fazıl'ın hamasi, haşin, yerel ve pragmatist dilinin sınırlarını keşfetmiş, bu dilin geleceğinin olmadığını idrak etmiştir. Tercümelerin sağladığı imkanla dünyada (İslam Dünyası'nda) ne olup bittiğinin farkındadır. Komünizm kadar kapitalizmin de İslam'ın ruhuna mugayir olduğunun bilincindedir. Nitekim Sezai Karakoç'un 1966'da yayınlanan "İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü" adlı eseri bu iki ideolojinin kritiğidir bir bakıma. İslam'ı üçüncü yol olarak sunma arzusundadır. Sedat Yenigün de bu üçüncü yol arayışının 1970 sonrası için sembol şahsiyetlerinden biri olarak öne çıkar. Onun MTTB'de başlayıp İlim Kültür Ocağı'nda devam eden düşünsel tekâmül seyri İslami Hareket Dergisi'yle de ete kemiğe bürünecektir. Belki henüz tohum halinde bir düşünce söz konusudur. Ancak kendini geliştirmeye, yenilemeye, sorgulamaya ve eleştirmeye açıktır. Hem geleneksel hem de modern tortularla yüzleşme cesareti göster(ebil)mektedir. Millî Görüş geleneğinin siyasal izdüşümleriyle arasına mesafe koyma ihtiyacı hissetmesi, aradığı özgün ve inkılabî duruşun, kavrayış ve eyleyiş biçiminin bu havzalarda olmayışdır. MTTB çizgisiyle de aynı saiklerle ayrı düşecektir. Komünizme karşı gösterilen mukavemetin kapitalizm için gösterilmiyor olmasından rahatsızdır. Sağ /muhafazakâr gelenek (bugün de yakinen müşahede edileceği üzere) anti-komünizm duyarlılığı oldukça yüksek olmasına rağmen aynı duyarlılığı kapitalizm için gösterememiş, hatta ülkemizin kapitalizm tarafından zahmetsizce işgal edilmesinin önünü açmıştır.

Sedat Yenigün'ün içinde bulunduğu entelektüel havzanın en bariz özelliği, Ümit Aktaş'ın yerinde tespitiyle, devlete boyun eğen dindarlığı sorgulamasıydı. Bu sorgulama daha bağımsız bir cemaatleşme çabasının (teşkilatlanmanın) muharrik gücü olacaktır. Ancak bu konuda tecrübesizdir Yenigün...Türkiye gibi devleti kutsayan (Sağıyla Soluyla) katı muhafazakâr bir düşünsel iklimde böylesi bir devingenliğin-inkılabiliğin örgütlenmesi kolay değildir. Nitekim olmamıştır... 12 Eylül ihtilalinden yaklaşık iki ay önce karanlık odaklar tarafından katledilecektir. İslami bir maneviyat biçimi ve/veya ritüeller toplamı olarak algılayan, yeri geldiğinde onu ulus-devlet çıkarları veya küresel kapitalizmin egemenliğini tahkim etmek için istismar etmekten çekinmeyen irade için son derece bilinçli bir tercihtir Sedat Yenigün. 12 Eylül ihtilalinin akabinde iktidara gelen Sağ/muhafazakâr Özal çizgisi Türkiye'yi neo-liberal/kapitalist dünya düzeninin ana üslerinden biri haline getirecektir. Bu süreç Yenigün'ün de içinde bulunduğu İslamcı havzanın erişmeye çalıştığı düşünsel berraklığın/tekamülün ve cemaatleşme çabasının “dine karşı din” taktiğiyle akim kalması olarak okunabilir kanaatindeyim. Sağ/muhafazakâr Aydınlar Ocağı'nın da müzaheretle Özal, Türkiye siyasetinde etkileri bugün de hissedilen Türk-İslamcı perspektifin ikamesinde etkili olacaktır. Bu perspektif Nakşi-Halidi gelenekle barışık olup düşünsel gıdasını Osman Turan, İbrahim Kafesoğlu, Remzi oğuz Arık'ın, edebi boyutunu ise Arvasi'den el alan Necip Fazıl'ın temsil ettiği bir mahiyette tezahür etmiştir. Denebilir ki İslamcılığın özgünlük arayışı Türk-İslam sentezinin öne çıkarılmasıyla engellenmek istenmiştir. Bugünden geriye bakıldığında bu adımın başarılı olmadığı söylenemez.

Sedat Yenigün'ün editörü olduğu Milli Gençlik Dergisi'nde Necip Fazıl, Sezai Karakoç, Peyami Safa, Kadir Mısıroğlu gibi yerli yazarların yanında Mevdudi, Malik B. Nebi, Hamidullah, Seyyid Kutup ve Abdulkadir Udeh gibi ümmet havzasından mütefekkirlerin fikirlerine de yer verilmektedir.(2) Bu isimleri diyalektik okumaya tabi tutan Yenigün 1977 'de MTTB'den ayrılıp Fatih'te İlim Kültür Ocağı'nı kuracaktır. İslami Hareket dergisi bu sürecin meyvesidir. Hem sağ/muhafazakarlıkla hem de sol/Kemalizm'le hesaplaşma arzusundadır. Müzakereye –müşavereye açıktır. Bu açıklık marjinal kalmasını engelleyecek, merkezi bir rol alma arzusunu kamçılayacaktır. Ayrıştırıcı değil birleştirici olmak, uçlarda değil merkezde olmayı yeğlemek, yüzeyle değil derinlikleri gündeme almak bugün olduğu gibi o gün de egemenlerin uykusunu kaçırmıştır. Çatışma-gerilim-kavga birileri için can suyudur. Çatışan taraflar olacak ki, onlar kendilerini kurtarıcı olarak sunabilsinler. Sedat Yenigün çatışmadan beslenmek isteyenlerin tekerine çomak sokan tefekkürün mümessili olmaya adaydır. Bunun için de hedeflidir. Çünkü gerçek anlamda tefekkür, her dönemde, haramzadelerin rahatını

kaçırmıştır. Bu bağlamda İslamcılığın bugün en büyük eksiğinin tefekkür yoksunu(l)luğu olduğu kanaatindeyim. Bu yoksunu(l)luk eleştirel dikkat ve deruni farkındalık bilinci zaafının da sebebidir. Aktüel-politik gündemin peşinden sürüklenen bir düşünce hayatından ne ülkemizin ne de insanlığın hayrına bir sonuç sadır olur.

Ümit Aktaş'ın Sedat Yenügün'ü Malkom X, Seyyid Kutup ve Ali Şeriatî'yle kıyaslaması anlamlıdır. Bu isimler en büyük darbeyi yabancılardan değil en yakınlarından yemiştir. Mısır'ın bağımsızlık önderi Nasır, Seyyid Kutupla çok yakın arkadaştı. Birlikte Kral Faruk'u devirdikleri Hür Subaylar'a Kutub'un kitaplarını okumalarını tavsiye ediyordu Nasır... Denebilir ki Kutub, Mısır'ın İngiliz sömürgesinden kurtuluş mücadelesine ideolojik katkı yapmıştır. Ancak Mısır bu aziz evladını dar ağacında sallandıracaktır... Ali Şeriatî İran inkılabına giden sürecin öğretmeni idi. Hala İran'da devrimin öğretmeni olarak anılır... Fakat hem şii hem sünni mollalar tarafından tard edildi... Eziyete düşer oldu ve nihayetinde Pehlevî Hanedanlığı yönetimindeki İran bu fedakar evladını katletti... Malkom X, WASP(White Anglo-Sakson Protestan) ideolojisinin hegemonyası altında yaşamaya icbar edilen halkının bağımsızlığı için mücadele ederken katledildi... Kendisi gibi bir siyahi tarafından... Irkçılıkla mücadelenin başka bir ırkçılığa sığınarak olmayacağını söylediği için...

Örnekleri çoğaltmak mümkün... Sedat Yenigün de bu ülkenin İslam'la mümkün olan varoluşunun bilincinde olan her İslamcı gibi statükonun sınırlarının dışına çıkmak istedi. Amarikancı Sağ ile Rusyacı Sol'a mesafeli durdu. Özgün bir İslami dilin-söylemin inşa ve ikamesine çabaladı. İslamcılığın zihinsel berraklık ve olgunlaşma arayışının tam ortasında üçüncü bir yolun imkanını arıyordu. Sadece düşünce adamı olarak değil, düşüncenin cemaatleşmesi amacıyla yaptıklarıyla da temayüz ediyordu. Milliyetçi-muhafazakâr havzanın düşünsel kötürümlükten kurtulması için sarfettiği emek egemenlerin dikkatinden kaçmadı. Tanıl Bora, yazar kadrosunda Sedat Yenigün'ün de bulunduğu Düşünce Dergisi'nin konuları ve edasıyla solcu dergilere benzediği için milliyetçi-muhafazakâr yayın organlarının satıldığı Beyaz Saray kitap çarşısına alınmadığına dikkat çeker. (3) Tenkit kültürüne yabancılaşma, zihinsel konformizm, lider/hoca/şeyh/reis/sultan kültürüne yatkınlık, hamaset odaklı tarih tasavvuru ve değişimden duyulan endişe nedeniyle milliyetçi-muhafazakâr ideoloji dün olduğu gibi bugün de İslamcılığın önündeki en büyük engeldir.

1970'li yıllar İslamcı havzanın düşünsel tekâmül yolunda önemli mesafeler aldığı yıllardır esasında. Sedat Yenigün de bu tekâmül sürecinin hem tanığı hem de faileri arasındadır. Roman yazmayı "ızdırıp tüccarlığı" olarak gördüğü için reddetmiştir. Karakteri romanda değil gerçek hayatta inşa etmenin zaruretine inanmaktadır. İlmi/entelektüel çaba dertle yoğrulduğunda

anlamlıdır çünkü. Ötesi fil dişi kulelerde teorik mülâhazalarla vakit öldürmekten başka bir anlama gelmemektedir. Kutub'un "şayet hayata dokunmayacak, eylem üretmeyecekse kütüphaneleri yeni kitaplarla doldurmanın ne lüzumu var" mealindeki sözlerini hatırlatmaktadır Yenigün'ün tavrı... Edebiyat, sözü güzel-hikmetli söylemenin aracıdır. Ama daha da önemlisi hayatın içinde inşa edilen güçlü karakterlerin öncülüğünde verilen direniş mücadelesini en güzel şekilde ifade etmenin vasıtasıdır.

Yenigün'ün katledilmesi (sadece) onun entelektüel yetkinliğiyle ilgili değildir kanaatimce. Yani onu katledenler İslamcı ideolojinin kâmil bir ideoloğunu ortadan kaldırarak bu ideolojinin tekamülünü sekteye uğratmak için yapmadılar bu eylemi... Öyle olsaydı şayet onunla çağdaş bir çok İslamcı mütefekkirin de aynı akıbeta düşer olması gerekirdi. Kaldı ki ilmi/entelektüel kapasite-donamın-derinlik itibariyle çağdaşları arasında Yenigün'den daha önde olan isimler vardı. Burada birkaç örneğini zikrederim:

İsmet Özel "Üç Mesele"yi 1978'de yayınlamıştı. Teknik-Medeniyet-Yabancılaşma olgularını teşrih masasına yatıran (ve Heidegger etkisi bariz) bu kitap Türkiye'ye mahsus İslamcı düşüncenin tekâmül seyri içerisinde önemli bir aşamadır. Özel'e gelinceye kadar "teknik ve medeniyet" olgularını olumlayan İslamcı havza, Özel'den sonra bu olgulara daha farklı bakmayı denemiştir. Bu farklı bakışın somut tezahürlerine niçin rastlayamadığımız hususu ise bahsi değerdir. Üç mesele, cevabı bugün de verilmeye muhtaç şu soruyla bitiyordu:" Güçlü bir topluma ulaşip onun Müslümanlaşmasına mı, Müslüman bir topluma ulaşip onun güçlendirilmesine mi çalışacağız. Üzerinde anlaşmaya varmamız gereken ana konu budur." (4)

Özel'in Üç Mesele'sinden iki yıl kadar önce (1976'da) Ali Bulaç'ın "Çağdaş Kavramlar ve Düzenler" kitabı yayınlanmıştır. Modern paradigmadan ilham alan siyasal kavramlara reddiye niteliğindeki bu eser, dönemi itibariyle çığır açıcudur. Bu kitabın vücut bulmasında Yenigün'ün önerisi etkili olmuştur. Tanıl Bora bu kitap için "radikal İslamcılığın ilk derli toplu eseri" diyecektir.(5)

Sezai Karakoç'un "Dirilişi" eksene alan düşüncesi 1966'dan itibaren etkilidir. Diriliş Neslinin Amentüsü, İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü, Çağ ve İlham(Metafizik Gerilim) gibi önemli eserleri 1966'dan sonra peyderpey yayınlanmıştır. Karakoç'un Necip Fazıl etkisinden kurtularak inşa ettiği diriliş mefkuresi 1960-70 li yıllar için sağlam bir istinatgah olacak, Maraşlı şairlere de ilham verecektir.

Yedi Güzel Adam olarak bilinen Maraşlı şairlerin edebiyat eksenli çabaları 1960'lı yılların ortalarından 1980'li yılların sonuna kadar İslamcı fikriyatın tekamülüne önemli katkı sağlayacaktır.

Merhum Sait Çekmegil'in öncülüğünde 1976-1984 arasında çıkan Kriter Dergisi, dönemin egemen din diliyle hesaplaşmayı şiar edinmişti. Öyle ki "Malatya Okulu" adıyla müstakil bir ekol oluşacaktı. Metin Önal Mengüşoğlu, Çekmegil için "son alaylı mütefekkir diyecek, Sezai Karakoç onun terzihanesini "akademi" olarak niteleyecekti. Mengüşoğlu Malatya Ekolü'yle ilgili şunları söylüyor: "Malatya ekolü statükoya, resmi Sünni söyleme ve geleneğe ters düşen ve en önemlisi asla mektepli bir görüntü arzetmeyen bir kimliğe sahipti. Ne klasik mollalık taşıyor ne de modernist okumuş üsluba sahipti..." (6) Çekmegil taşrada yaşamasına rağmen Necip Fazıl'dan Özal'a, Ecevit'ten Türkeş'e kadar çok geniş bir yelpazeyle görüşebiliyor, çıkardığı Kriter dergisi Cemil Meriç tarafından bile dikkatle takip ediliyordu.

Örnekleri çoğaltmak mümkün. İslamcı fikriyatın bu mühim-etkili simaları arasında neden henüz otuzunda ve düşünsel olgunluğunu yeni yeni inşa etmeye çalışan Sedat Yenigün hedef seçildi? Kesin bir yanıtım yok. Ancak Yenigün'ün düşünceyi örgütlemek, okullaştırmak ve böylece mürettep Sağ-Sol gerilimi arasında üçüncü bir yolun (İslamcılığın) mümkün olduğunu göstermek, öte yandan Ülkücü kesimle İslamcılar arasında çıkarılmak istenen kavgaya engel olmak için inisiyatif alması onu hedef yapmış olabilir. Bugün olduğu gibi dün de devletin karanlık odalarında himaye ve istihdam edilenler bu kavgaya engel olunmasından hoşnut değildir. Oğlu Halil İbrahim Yenigün şöyle diyor:

"Ömrünün son yılında, derin kuvvetler eliyle Metin Yüksel cinayetinin İslamcı-Ülkücü silahlı savaşına döndürülmesine bedeniyle set çekerken bir yandan da çalıştığı lisede genç kadınları ağlarına düşüren bir ülkücü şebekeyle hesaplaşıyordu. Nice girişimden sonra hadiseyi intikal ettirdiği bir dini cemaatin mensubu bürokratların şebekenin tam göbeğinde olduğu gerçeğiyle yüzleşecek, dünyası yıkılacaktı. Dünyaya nice açıdan mazisi de ümidi de yıkılmış olarak veda edecekti.

.....

"Yenigün, devraldığı fikri mirası olduğu gibi kabullenmedi. Devamlı bir sorgulama, soruşturma, devinme, gelişme halindeydi. On yedi yaşında kendini milliyetçiliğe adayarak özlediği mânâ insanı olacağı zannına kapılmışsa da Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) ve İslamcı fikriyatı koyulduğu yol, hem kendini hem de hareketin kendisini dönüştürecek. İşin

ehlinin teslim ettiği gerçek, Sedat Yenigün'ün on yedisinden otuzuna aldığı yolun, Türkiye İslamcı hareketinin milliyetçilikten evrenselciliğe güzergâhının numunesi olmasıdır. “(7)

Sedat Yenigün ve Metin Yüksel gibi fikir ve aksiyon adamlarını ulus-devlet aygıtının en kullanışlı aparatı olan “paramiliter/mafyatik çetelere” kurban veren İslamcılık, düşünsel tekâmül sürecini devam ettirdi ve fakat bu tekamülü örgütleme-okullaştırma başarısına ulaşamadı. Ulaşamadığı için de bugün muhafazakarlık tarafından massedilmiştir. Sezai Karakoç Dirilişi kendisiyle mukayyet bir boyuta hapsetti. Hatta, Atasoy Müftüoğlu'nun ifadesiyle, dirilişi marjinal bir hizbe dönüştürdü. Kendisinden sonra gelen şair, yazar, sanat-edebiyat adamlarıyla gençlerle ilgilenmedi.”(8) İsmet Özel ise Türklüğü bir ırk ya da etnisite değil, kimlik-karakter olarak yorumlayıp “kafirle çatışmayı göze alan Müslümana Türk denir” diyerek İstiklal Marşı Derneği etrafında küçük bir grup oluşturdu. Kendisiyle büyüledi ve müzakereye-müşavereye uzak durdu. Yedi Güzel Adam ise, tıpkı Necip Fazıl gibi, resmileş(tiril)erek “içeri alındı”. Resmileşmenin bedeli olarak fikriyatları “pastorize” edilerek muhafazakâr-milliyetçi-sağcı bağlama hapsedildi. Pakdil'in mülkiyete sırt çeviren sade yaşamı ve devrimci duruşu; Özdenören'in özgün, ferah ve sarsıcı dili görünmez kılındı. Onun yerine TV dizileri aracılığıyla romantik-nostaljik yanları öne çıkarıldı. Direnişin en kavi kalesi olması gereken sanat ve edebiyat, romantizmin sığınağı oldu.

İslamcılık neden bir ekol/okul ol(a)madı? Tefekkür geleneğimizde Maturidilik, Eşarilik, Mutezile v.s düşünce/yorum okulları örnekliği varken İslamcılık bunu neden başaramadı? Sorusunun yanıtı yukarıda dikkat çekmeye çalıştığımız dağınıklıkta gizli...Kişilere bağlı yapılar/hareketler, kültür-sanat-edebiyat akımları o kişilerin hayata veda etmesiyle ortadan kalkıyor. Büyük Doğu'nun, Dirilişin, Sebilürreşadın, Yedi Güzel Adam'ın bıraktığı miras oldukça değerli olmakla birlikte sürekliliği ve sistematikliği besleyememesi, bu miras(lar)ın kendi içinde üretkenliğini de zaafa uğrattıyor. Bir süre sonra ise mazi olarak kalmasını sağlıyor. Örneğin bir Frankfurt Okulu gibi eleştirel düşünce okulu oluşmuyor. Bu dağınık miras İslamcılığın tarihsel tecrübesinin sahil bir perspektifle değerlendirilmesine engel oluyor. Fıkıhçı ulema ile üdeba arasındaki kopukluk ta cabası... Örneğin Sedat Yenigün'ün de aralarında bulunduğu düşünce havzasının ürettikleri dönemin ilahiyat akademisinin dikkatini çekmiyor. Ya da tam tersi... Hayrettin Karaman, Bekir Topaloğlu, Tayyar Altıkulaç, Lütfi Doğan gibi ilahiyat kökenli hocaların İslamcı entelektüel havzalarla temaslarının zayıf olması anlaşılabilir değil. Bu hocalar, daha ziyade imam hatip ve ilahiyat camiasına hitap etmeyi yeğlemiş. Bu hitaplarını da Nesil Dergisi'nde ete kemiğe büründürmüş. İlahiyat nosyonuna sahip olmayanların ürettiklerine pek itibar edilmemiş. Meselelere fıkıh penceresinden bakıldığı

için varolan gerçeklik üzerinden bir okuma yapılmış. Bu gerçeklikle yüzleşme-hesaplaşma ve değiştirme bahsi ise ya ütöpik bulunmuş ya da ilmi-entelektüel yetkinliğe sahip olmayanların maceracı yönelimi olarak görülmüş. Örneğin Sait Çekmegil'in otuza yakın eseri, her nedense, ilahiyat camiasında yankı bulmamış. Çekmegil'in formel islâmî ilimler tahsilinden yoksun olması ve (muhtemelen) taşrada(Malatya'da) yaşaması ona olan ilgisizliğin sebebi olabilir. Ya da bazı çevreler tarafından mezhepsizlikle itham edilmesi... Oysa ki aynı ithamlara, aynı çevreler tarafından, Karaman-Altıkulaç-Topaloğlu da maruz kalmış. Merhum Necip Fazıl bu üç ismi yılanlı çerçeve içinde zikrederek "din tahripçileri" olarak hedef göstermiş. Sözünü ettiğimiz bağnaz çevreler Hayrettin Karaman Hoca'yı ölümle tehdit edecek kadar ileri gitmiş. Karaman bazı günler derslere silahla girdiğini söylüyor. (9) Hasılı kelim ilahiyat camiasıyla İslamcı intelijansiya arasındaki kopukluk, düşüncenin okullaşmasını-cemaatleşmesini-örgütlenmesini engelleyici bir sonuç doğurmuş, bugün de yakinen müşahede edileceği üzere, fıkıhçı bağlama hapsolarak kendini verili gerçeklikle sınırlayan ve edebiyatın-sanatın-estetikinin ehemmiyetini farkedememiş, kuru-nötr-soğuk bir din dili öne çıkmıştır.

Son olarak Sedat Yanigün ve Metin Yüksel'in karanlık odaklar tarafından katlinin devletin şeffaflığına gölge düşüren ve devleti mafyatik/paramiliter yapılarla içiçe gizemli-korkutucu bir aygıt gibi gösteren boyutuna dikkat çekerek yazıyı noktalayalım. Toplumla devlet arasında sağlıklı bir ilişkinin ikamesi için en önemli adım hukukun güvenilirliğidir. Şayet toplum hukuk sisteminden adaletin tecelli edeceğine inanmıyorsa orada gayr-ı meşrulukların önü alınamaz. Devlet en örgütlü güç olması münasebetiyle denetimi oldukça önemlidir. Aksi taktirde gücün ayartısı onu kullananları zebun eder. Devlet erkini elinde bulunduranların bu erki nasıl kullandıklarını denetleme yetkisi toplumda olmalıdır. Cemaatler-vakıflar-dernekler-sendikalar vb. yapılar inisiyatif üstlenerek devlet erkinin sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiğine dair kamuoyu farkındalığı oluşturmalıdırlar. Devleti kendisiyle çatışılması gereken bir aygıt olarak değil, adaletin ikamesinde vazifeli bir üst akıl olarak görmek lazım gelir. Bürokrasiyi de bu üst aklın alt bileşenleri/paydaşları olarak tanzim etmek icab eder. TBMM'yi ülke meselelerinin bütün boyutlarıyla masaya yatırıldığı, lider lütfuyla değil halkın tensibiyle seçilen vekillerin İslami referanslar temelinde toplumun felahı için karar aldığı, yerine göre denetleme görevi de yaptığı en muhkem karar organı olarak konumlandırmak gerekir.

Cumhuriyet tarihimiz boyunca devletin şeffaflığı meselesi hep konuşulmuş ve fakat bu meyanda uzun erimli sahih, samimi, sonuç alıcı adımlar, ne yazık ki, atılamamıştır. Her seferinde ya reel politik ya konjonktür ya da klasik kutsal devlet yaklaşımı yardıma koşarak atılmaya çalışılan adımları işlevsiz kılmıştır. NATO konseptine dahil olduktan sonra ülkemizde

Sovyet tehdidine karşı eğit-donat programlarından geçen yapıların işlediği cürümler bir türlü gerçek anlamda deşifre edilememiş, bu cürmü işleyenlerden hesap sorulamamıştır. Ecevit'in "Kontrgerilla" olarak gündemleştirdiği organizasyonun üzerine gidilememiş bu organizasyonun sonraları Jitem v.b yapılanmalar içindeki etkisi ortaya çıkarılamamıştır. Özel Harp Dairesi başkanlığı da yapan emekli kara kuvvetleri komutanı Org. Gen. Kemal Yamak anlarında Ecevit'in kontrgerilla iddiasına yanıt verirken "siyasi partilerin içinde bu dairenin mensuplarının olduğuna dair iması " (10) aslında çok daha sofistike bir yapılanmayla karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir. Sedat Yenigün ve Metin Yüksel de dahil yakın tarihimizin faili meçhul (aslında "belli" diyelim. Hüsnü Tuna'nın kulakları çınlasın (11)) cinayetlerinin aydınlatılması ancak ve ancak cesur bir halkla mümkündür. Toplum bu konulara ilgi göstermediği, adına sivil toplum denilen yapılar ise toplumsal duyarlılığı artıracak faaliyetler yerine adeta "sivil devlet kurumu" gibi davranıp "örtme" işlevi gördükleri için karanlık odaklar pervasızca hareket edebiliyor. Son günlerde Hablemitoğlu cinayeti bağlamında yeniden gündeme gelen özel harp dairesi, devletin hala şeffaflıktan oldukça uzakta olduğunun delili adeta. Benzer şekilde Jitem davalarının tek tek sonlandırılması da...

Hitler döneminde yaşasa Gestapo Şefi; Stalin döneminde yaşasa Politbüro Üyesi, Osmanlı döneminde yaşasa Yeniçeri Ağası veya Külhanbeyi olacak megaloman çete reislerinin kamuoyu bilincine hitap ettiği, şeffaflık çağrısında bulunduğu(!), siyasal hayata etki etmeye çalıştığı bir ülkede, başka türlü de olamazdı zaten. Yazık ki ülkemizde ilmi-entelektüel meşruiyetin yerini mafyatik/paramiliter çetelerin meşruiyeti almıştır. Kamuoyu, kendisine devlet yönetiminde vazife verilenlerin "kirli ilişkilerini" bağımsız olduğu söylenen mahkemelerden ya da ülke meselelerinin konuşulduğu TBMM'den değil, megaloman çete reis/ler/inden öğrenmektedir.

Sırtını dağdaki eşkıyaya yaslayan/lar/la şehirdeki paramiliter/mafyatik çetelere yaslayanlar arasında (başvurdukları yöntem ve elde ettikleri kazanım bakımından) fark yok. Meseleyi ilk mecliste muhalif olanlara (örneğin Ali Şükrü Bey'e) reva görülen muamele bağlamında değerlendirmek te mümkün elbette. O zaman durum daha da içinden çıkılmaz bir hal alır. İttihat Terakki aklının "çetelere" tanıdığı imtiyaz(ki İttihat Tarakki'nin kendisi de çeteleşme temayülü bariz bir oluşumdur),Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir diyebiliriz. Hüseyin Cahit Yalçın gibi bir edebiyatçıya Hitler'in "kavgam" kitabını (hem de 1939'da) tercüme ettirenlerin niyeti şimdi daha iyi anlaşılıyor. Yaklaşık bir asırdır, milliyetçiliğin anti-emperyalist olduğuna dair büyük bir yalanla barışık yaşıyoruz. Oysa ki hiçbir milliyetçilik anti-emperyalist değildir. Bilakis hepsi aydınlanma aklının (yani Protestan burjuva uygarlığının) ürünüdür ve

emperyalistlerle koyun koyunadır. Modern paradigma, bütün ulusların bünyesine, milliyetçilik aracılığıyla nüfuz etmiştir.

Tarihin tekerrürden ibaret olduğunu söyleyenler haklıydı... Bugün yaşadıklarımız dünün adeta kopyası gibi... Matrix retoriğini kullanacak olursak bir tür “dejavu” yaşadığımızı bile söyleyebiliriz. Merhum Erbakan Susurluk hadisesini hafife almıştı...Koalisyon ortağını (Çiller’i) küstürmemek için devlet-çete ilişkisinin en somut göstergesi olan bu olayı görmezden geldi. Dönemin adalet bakanı merhum Şevket Kazan, Susurluk’un aydınlatılması için yapılan eylemleri tahfif etmişti. Çiller “devlet için kurşunu atan da yiyen de şerefli” diyerek gayr-ı meşruluğu müdafaa etmişti. Dönemin Cumhurbaşkanı Demirel “devlet bazen(ya da gerektiğinde) rutin dışına çıkar” demek suretiyle, meseleyi biz fanilerin anlayamayacağı bir bağlama hasretmişti. Erbakan, Susurluk’un üzerine gitme cesareti gösterseydi (belki de) 28 şubatın seyri değişebilirdi...Ama olmadı... Bundan cesaret alan çeteler sağcı, solcu, İslamcı farketmeksizin bu ülkenin gencecik evlatlarını, entelektüellerini henüz daha sözünü söyle(ye)meden aramızdan ayırdı. Türkiye’de, çetelerin pervasızca hareket etmeye başladığı dönemler (genelde) sarsıcı kırılmalara gebe olmuştur. Bugünkü sürecin de yeni bir kırılmaya sebep olup olmayacağını zaman gösterecek... Susurluk’tan yaklaşık yirmi beş yıl sonra aynı şeyleri yaşıyor olmamızı, Türkiye’nin “ethosu(mizaç/huy/karakteri) bağlamında mı, yoksa bir arpa boyu yol alamadığımızın işareti olarak mı değerlendirmek gerekir? Düşünmek gerek...

Cemil Meriç, Sedat Yenigün için “İsa zamanında yaşasaydı onun havarisi”, Peygamber (s.a.v) zamanında sahabe olurdu” diyecektir. Ondaki samimiyet, dertlenme ve hakikate sınımsız bağlanma şuuru bundan daha güzel anlatılamazdı. Sedat fikirse Metin eylemdi... Rahmet olsun...

Yararlanılan Kaynaklar

1- <https://www.indyturk.com/node/533666/t%C3%BCrki%C3%87yeden-sesler/s%C3%B6zleri-yar%C4%B1m-kalan-bir-ku%C5%9Fak-%C3%BCzerinden-tarihi-ve-g%C3%BCn%C3%BCm%C3%BCz%C3%BC-sorgulamak>

(<https://www.indyturk.com/node/531286/t%C3%BCrki%C3%87yeden-sesler/sedat-yenig%C3%BCn-%C3%BCzerine>)

2- Hamza Türkmen/Türkiye’de İslamcılık ve Özeleştirisi/ Ekin Yay./II.Baskı/Syf.90/İst.2008

3-Tanıl Bora/Cereyanlar/İletişim Yay./ III.Baskı/ Syf. 463’teki dipnot/İst.2017

- 4- İsmet Özel/Üç Mesele(teknik-Medeniyet-Yabancılaşma)/Şule Yay./ Syf.194/ 13.Baskı/ İst. 2006
- 5- Tanıl Bora/a.g.e./Syf.463
- 6-Metin Önal Mengüşoğlu/Bilge Terzi(M.Said Çekmegil)/Beyan Yay./Syf.69/I.Baskı/İst.2009
- 7-<https://yenipencere.com/yazilar/sedat-roman-yazamazdi-yahut-yenigunun-siyaseti-ii/>
- 8-Atasoy Müftüoğlu/Sözün Erimi/Hece Yay./Syf.261/I.Baskı/Ank-2008
- 9- Hayrettin Karaman/Bir Varmış Bir Yokmuş/İz Yay./II.Cilt/Syf.234-235/İst.2008
- 10- Kemal Yamak/Gölgede Kalan İzler ve Gölgeleşen Bizler/Doğan Kitap Yay./Syf.308-309/III.Baskı/İst.2006
- 11- Hüsni Tuna/ Faili Meçhul(Belli) Cinayetler ve Ergenekon/Karatay Akademi Yay./ V. Baskı / Ank-2010